

[Nummer 3]

Het friesch schip der Brugshe Zeehaven

TEN jare 1899, in Oogstmaand, wierd er bij het delven der Brugsche Zeehaven, omtrent vier meters diep, een oud schip in den grond gevonden.

Dit schip zooals het ontdekt wierd, staat verbeeld in teekeningen van wijlen M. Edward Jonckheere⁽¹⁾ die erover handelde; en de bijzonderste stukken ervan zijn te zien in de oudhedenhalle ten Gruuthuuse.

Men ziet den mast, die in zes stukken gebroken, omtrent 8 meters lang moest zijn; het onderste deel van den mast met zijne vierkante doorsnede; een deel der middenbank, waarin de mast geplant was en een deel van den voet, waarin de mast vastzat. Men ontwaart er ook stukken der platte kiel. Men heeft ook verschillende

(1) E. JONCKHEERE. *L'Origine de la Côte de Flandre et le Bateau de Bruges*. Bruges, 1903. Met een bijvoegsel met 8 groote en schoone platen.

stukken hout van den voorsteven bewaard. Men bezit ook de groote roeispaan, die aan de rechterzijde van het schip, aan stuurboord, als stuurriem moest dienst doen.

Uit die stukken kan men vermoeden dat het schip omtrent 14 meters lang was en 3,50 m. breed, met eene kiel van 12 meters lang en 2 meters breed. Het schip was omtrent een meter 35 hoog.

Met de ontdekking van dit schip is wederom eene brok der geschiedenis onzer vlaamsche kust en onzer eigenaardige zeevlakte verbonden.

Na het romeinsch tijdvak is de zee doorgebroken; een nieuwe bodem kwam langzamerhand boven den ouden bodem der Morienen en der Menapiërs aangespoeld; zeearmen doorkruisten de streek tot aan den hooger zandbodem van 't houtland, die intusschen onder water niet en kwam en door de Franken bevolkt wierd.

Dat schip lag in eenen zeearm die vermoedelijk tot tegen Brugge kwam; men vond het onder drie meters aangespoelden grond, stillekens aan door de zee aangebracht; 't was zelfs nog wat dieper in 't slijk gezonken tot op de zandlagen van het derde aardkorstelijk tijdvak.

Dat schip was gestrand waar het in de 6^e eeuw stranden moest.

Wat voor een schip mag dat nu wel geweest zijn?

Van gedaante en afmetingen trok het van heel dicht op een angelsaksensch schip hetwelk te Snape in Suffolk, ook in een moerbodem aan het licht kwam.

Wijlen Edward Jonkheere vermoedt met veel grond van waarschijnlijkheid dat wij hier met een dier vaartuigen te doen hebben, waarmede in de 6^e eeuw de Saksen in den westhoek van West-Vlaanderen en de Friesen in 't Noorden van Brugge kwamen aangeland om de moeren uit te dijken, de polderstreek af te dammen, den veien aangespoelden grond te bedriichten en zich hier op werven, wallen en stellen te vestigen.

Met zulke schepen kwamen hier *Stuwekin* naar Stuyvekenskerke, *Suwe* naar Suwenkerke, *Ose* naar Osenkerke (Oostkerke), *Mannekin* naar Mannekenswerve, *Flere* naar 't Flereskot te Leffinghe, de Sjoeringen, af-

stammelingen van den Fries *Sjoer* naar de Schoeringen te Zuyenkerke, de Fockinga, afstammelingen van den Fries *Focke* naar de Fockingawerve tot Alveringham.

Lijcke, *Stroo* en *Schrur* kwamen hier ook uit Friesland gevaren met vele anderen en hunne afstammelingen dragen nu nog als maagschapsnamen die oude friesche voornamen⁽¹⁾.

* * *

't Waren er ook die meenden dat het brugsche schip van lateren tijd was. Zij aanzagen het als een schip van de Noordmannen, bij een doorbrake der onstuimige zeebaren naar hier verzeild en hier vergaan.

Dat oud brugsch schip en was geen skandinaafsch schip.

Hoe kan men dat weten? zult gij vragen.

De skandinaafsche schepen zijn bekend en trekken op het schip niet dat in de Zeehaven gevonden werd⁽²⁾.

Men heeft een skandinaafsch schip gevonden van omtrent de 300 jaar na Christus dat verzonken lag in de Nydammoere in Schleswig. 't Was een roeiboot zonder mast, met 14 riemen langs elke zijde te bewegen, 22.80 m. lang, 3,25 m breed, en 1.20 m. diep.

Vele skandinaafsche schepen uit den Wikingentijd der jaren 800 en 900 zijn ook bekend omdat vele koene zeehelden in hunne schepen in de grafheuvels begraven liggen. Sedert den oorlog wierden er nog gevonden en eene vermaarde en dikwijls vermelde vondst der verleden eeuw is deze van Gokstad in 't Zuiden van Noorwegen.

- (1) Al de friesche voornamen hier vermeld staan in de *Lijst van Friesche Eigennamen* bewerkt door wijlen onzen vriend JOH. WINKLER. In de laatste jaren der voorgaande eeuw verscheen zij te Leeuwarden in afleveringen en als bijvoegsel van het *Friesch Woordenboek*. Mannekenswerve, Osenkerke en Suwenkerke zijn oorgedaanten van oordnamen.
- (2) Kr. KALUND. *Sitte. Skandinavische Verhältnisse*. In GRUNDRISS DER GERMANISCHEN PHILOLOGIE. II Band, 2 Abteilung, bl. 211.

Dat was een zeilschip van 23,80 m. lang; 't kon ook varen met 32 roeiers.

De bovenkant van den boord van 't schip was geheel en gansch met schilden behangen, en als men 't schip verbeeld ziet 'n weet men eerst niet wat al die ronde schijven te bedieden hebben.

De skandinaafsche schepen zijn zeer oud en van in den bronstijd staan ze verbeeld en op de rotsen gebeiteld te Bohuslän in Zweden⁽¹⁾.

Een tiental schepen zijn er daar op de rotswanden te zien; 't zijn er met rechte kiel, die de schepen gelijken later bij de Wikingen in gebruik. 't Zijn er met boogvormige kiel en men vergelijkt ze met oude egyptische schepen die verbeeld staan op de gedenkstukken der oortijdsche beschaving in Egypten en die dagteekenen van vóór de eerste koningen van Egypten.

In 't egyptisch-wordt het woord *wy'*, dat *schip* en *varen* beteekent, met drie beelden voorgesteld: *w* is een kwakkel, *y* is een rietblad, en' die geldt als eene *a* is een valk: daarachter komt als bepalingsteeken zoo een scheepken met boogvormige kiel.

Men leest in den Bijbel dat de Egyptenaren beroemde zeevaarders waren in Salomons tijden; maar veel vroeger moeten hunne schepen en deze veler met hen verwante volkeren van den oostkom der Middellandsche Zee, langs de kusten van den Atlantischen Oceaan tot in Skandinavië gevaren zijn, en van in de Roode Zee tot in den Indischen en den Stillen Oceaan.

De paters Picpussen vertoonden in de zendingententoonstelling een klein houten scheepken van de Marquesas-eilanden, met boogvormige kiel; 't is een echt staal van ouden, egyptischen scheepsbouw, een namaaksel der oorlogsschepen bij de inboorlingen dier eilanden in gebruik.

De werken der onbeschaafde volkeren zijn zeer dikwijls de voortzetting van oortijdsche overleveringen; die volkeren zijn, in hunne zeden en gebruiken, dicht den oorsprong veler zaken gebleven.

(1) J. DÉCHELETTE. *Age du Bronze*. Paris, 1910, bl. 419.

De Egyptenaren zijn al de Marquesas-eilanden naar Peru en Mexiko gevaren en hebben er de gedachtenis hunner schepen gelaten. In Peru en Mexiko ontdekt men de bouwlijnen en de versiering der egyptische tempels, de gedaanten van 't egyptisch vaatwerk en tot in de minste bijzonderheden de egyptische doening van 't balsemen en 't omwinden der lijken.

J. CLAERHOUT.

Middeleeuwse handelsbetrekkingen tusschen Vlaanderen en Genua (Ligurië) (1315-1620)

(Vervolg van bd. XXIX, bl. 145-166, 178-186, 227-234, 280-285).

58. - Brief van Rafaël Adorno, Doge van Genua, aan den Burgemeester, Schepenen en Consuls van Brugge.

Hij verklaart hun schrijven van 1ⁿ Juni ontvangen te hebben ten behoeve van hun medeburger Jan Vansteen, wiens handelswaren (goudlaken, zilverdraad, enz.) te Gavi geroofd werden door Pietro Campofregnoso. Vansteen weet nochtans dat genoemd kasteel sedert 25 jaar niet meer aan het Gemeenebest maar wel aan den Hertog van Milanen toebehoort, die het Campofregnoso in leen gaf. Het beste ware dus van zich rechtstreeks tot den Hertog te wenden, te meer daar Campofregnoso in vijandelijkheden is met Genua. Het Gemeenebest nochtans verklaart zich bereid om een magistraat aan te stellen, die de goederen van den roover op Genuesche grondgebied zal aanslaan en den verongelijkte recht doen wedervaren (7 November 1443).

Arch. Gov. Reg. Litt., ann. 1441-1447, n° 11.

59. - Brief van de Genuesche Regeering aan de Kooplieden van Bremen, te Brugge verblijvende, in den welken zij bij hen klaagt over de menigvuldige zeerooverijen hunner stadsgenooten ten nadeele der Genuezen in Vlaamsche, Engelsche en Portugeesche waters. Nog